

7. Noluthshungu, T. (2014). Kombinatsiya politychnoy i ekonomichnoy svobody dozvolyaе luidstvu tvority chudesa [The combination of political and economic freedom enables humanity to work miracles]. In *Moralnist kapitalizmu: te pro scho vy ne pochueite vid vykladachiv*, (99–102). Kyiv, Osnovy.
8. Rand, A. (2013). *Istochnik [Fountainhead]*. Moscow, Alpina Publisher.
9. Rand, A. (2011). *Kapitalizm: neznakomyi ideal [Capitalism: The Unknown Ideal]*. Moscow, Alpina Publisher.
10. Rand, A. (2012). *Otveti: ob etike, iskusstve, politike i ekonomike [Answers: The Best of Her Q & A]*. Moscow, Alpina Publisher.

11. Fishman, L. (2012). Krivoе zerkalo Moderna: Ayn Rand i ee etika [Art Nouveau Curved Mirror: Ayn Rand and Her Ethics]. *Vestnik NGU*, 10, 3, 185–191.
12. Lord Acton. Letter to Archbishop Mandell Creighton (Apr. 5, 1887). Retrieved from <http://history.hanover.edu/courses/excerpts/165acton.html>.
13. Votes and Proceedings of the House of Representatives 1755–1756 (Philadelphia, 1756), 19–21. Retrieved from <http://founders.archives.gov/documents/Franklin/01-06-02-0107>.

Надійшла до редколегії 30.08.19

М. І. Коробко, канд. филос. наук, асист.  
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,  
ул. Владимирская, 60, г. Київ, 01033, Україна

### ЛИБЕРТАРИАНСТВО И ФИЛОСОФИЯ ОБЪЕКТИВИЗМА АЙН РЭНД

В статье дается общий обзор идеологии либертарианства. Целью статьи является анализ основных идей либертарианского движения и их связи с философией объективизма Айн Рэнд. Суть этого идеологически-политического направления невозможно представить без философского наследия американской писательницы русского происхождения Айн Рэнд. Главной идеей либертарианцев является отстаивание рыночных свобод и возражения против перераспределения с помощью налогообложения для реализации либеральной теории равенства. Современное значение и политическую окраску это движение приобрело в конце 30-х – в начале 40-х годов в США, когда появилось достаточно много противников политики "Нового курса" президента США Ф. Рузвельта. Айн Рэнд была одной из первых, кто поддержал либертарианцев, но со временем она стала от них отдаляться по различным причинам как личного, так и философско-мировоззренческого характера. В Украине сегодня это движение приобрело популярность благодаря идеологическому направлению политической партии "Слуга народа".

Ключевые слова: Айн Рэнд, идеология, капитализм, либертарианство, объективизм, политика.

M. I. Korobko, PhD, Assistant professor  
Taras Shevchenko National University of Kyiv,  
60, Volodymyrska Street, Kyiv, 01033, Ukraine

### LIBERTARIANISM AND AYN RAND'S PHILOSOPHY OF OBJECTIVISM

The article gives an overview of the ideology of libertarianism. The purpose of the article is analyzing the main ideas of the libertarian movement and how they relate to the philosophy of Ayn Rand's objectivism. The essence of this ideological and political direction can not be imagined without the philosophical work of American writer Ayn Rand. The main idea of libertarians is to uphold market freedoms and to object to redistribution through taxation to implement the liberal theory of equality. This movement gets its modern meaning in the late 30's and early 40's of the twentieth century in the United States, when enough opponents of the New Deal policy of US President F. Roosevelt appeared. Ayn Rand was one of the first to support libertarians, but later she began to distance herself from them for a variety of reasons, both personal and philosophical. In Ukraine today, this movement has gained popularity due to the ideological direction of the political party "Servant of the People".

Today, members of the libertarian political movement are engaged in promoting and spreading the ideas of "objectivism" among the masses in the United States. This movement, which took classical liberal theory as a basis, originated in the American tradition of individualism as a result of dissatisfaction with the transformation of the liberal idea in the practice of political liberalism toward socialism and developed into a sufficiently strong political flow.

Ayn Rand's achievements do not lose their relevance in times of global crisis as a means of overcoming the state of despair. It inspires hope that man himself can achieve a happy life unlike most modern ethical theories that cannot refute a person's ultimate dependence as a small screw in the world mechanism. But the ideology of libertarianism, inspired by the American writer, though tempting uninformed people with their possible "independence" of society from the state machine, still remains a rather ambiguous political ideology.

Key words: Ayn Rand, ideology, capitalism, libertarianism, objectivism, politics.

УДК 008+398.23+82-7

Н. С. Ніколаєва, канд. філол. наук, доц.,  
А. В. Максименко, асист.  
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,  
вул. Володимирська, 60, м. Київ, 01033, Україна  
nnikolaeva094@gmail.com

### УКРАЇНЬСЬКА СМІХОВА КУЛЬТУРА: ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Стаття присвячена аналізу анекдоту як культурного феномена в лінгвокультурологічній площині. Розглядається культурний концепт, що відображається у мовній свідомості як багатовимірний, розгалужена мережа знань і смислів, представлених лексичними одиницями; прецедентний текст, що засвідчує наявність прецедентних ситуацій як засобу актуалізації тексту; прецедентна ситуація, що ґрунтується на спільності соціально-культурних або мовних – фонових знань адресата та адресанта; аналізується концепт "кум" в українській національно-мовній картині і в українському анекдоті, де він набуває нової конотації, що призводить до сміхового, комічного ефекту.

Ключові слова: сміх, сміхова культура, культурний феномен, прецедентний текст, концепт, анекдот.

**Постановка проблеми.** Сучасний світ із великою кількістю різноманітних проблем, будь-то соціальні, політичні, економічні або світоглядні проблеми, проблеми, які ледь не щодня вибухають у інформаційному просторі, сприймається людиною як якесь зло, щось негативне, щось, що підлягає осуду і запереченню. Логічною у цій ситуації поведінкою людини стає оцінна (рефлексійна) реакція на дійсність – сміхова реакція на реальну загрозу, на певні невідповідності, неузгодженості, деформації того, що вважалося нормою. Виконуючи ряд функцій, серед яких

функція протидії злу, страху, руйнуванню звичного способу життя, функція захисту від психологічних загроз і функція зближення людей, полегшення життя і спілкування, сміх постає як важливий інструмент збереження психічного здоров'я як окремих людей, так і суспільства у цілому. За наявності великої кількості фольклорних і літературних зразків української сміхової культури в лінгвокультурології не склалася цілісна система концептів як осмислення світу певною лінгвокультурологічною спільнотою, що закріплюється у концептосфері народу.

**Аналіз досліджень і публікацій.** У такому ракурсі питання розглядається вперше. У зв'язку з цим автори звернулися до наукових досліджень, присвячених проблемам природи сміхової культури, концептології як нового напрямку лінгвістики. Для розробки обраної проблеми важливими й продуктивними виявились праці, пов'язані із системним аналізом лінгвокультурологічних підходів (Н. Венжинович, С. С. Неретіна, Д. Одинченко, Л. Й. Меркотан), із питаннями міжкультурної комунікації (Д. Б. Гудков), впливу соціокультурних трансформацій українського суспільства на сміхову культуру (О. З. Гудзенко), а також характеристикою жарту у сучасному комунікативному просторі (В. О. Самохіна).

**Мета статті** – спроба лінгвокультурологічного аналізу анекдоту як культурного феномена і зразка української сміхової культури.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Важко уявити будь-яку культурну систему без сміхової культури, яка була і є невід'ємною складовою суспільства. Поняття "сміхова культура" вперше було використано М. М. Бахтінін у науковій праці "Творчість Франсуа Рабле й народна культура Середньовіччя та Відродження". Вивчаючи європейські традиції народної сміхової культури, М. М. Бахтін розкрив поняття гумору як основного компонента культурного життя Середньовіччя і визначив кілька структурних складових народної сміхової культури, зокрема обрядово-видовищні форми; словесні сміхові твори (усні й письмові), а також різні форми й жанри фамільярно-майданного мовлення [1, 2].

Особливе місце серед гумористичних творів посідає "словесний сміховий твір" – анекдот, під яким розуміють усне жартівливе оповідання про якийсь випадок чи ситуацію з несподіваним дотепним закінченням [19].

Аналізувати анекдот як культурний феномен можна з різних точок зору, у тому числі з філософської, політичної, соціально-психологічної або естетичної. Проте у лінгвокультурологічному аспекті анекдот як феномен досліджено недостатньо.

Результатом освоєння світу певною лінгвокультурологічною спільнотою є концепт. Тому науковці стверджують, що культурний концепт у мовній свідомості представлений як багатовимірна мережа акумульованих значень і смислів, які виражаються лексичними і фразеологічними одиницями, прецедентними текстами, етикетними формулами, а також тактиками мовленнєвої поведінки, відображеними у повторюваних проявах повсякденного життя [2, с. 22–23].

Прецедентним текстом називають текст, відомий певній спільноті, який містить загальновідому інформацію. Такий текст, як зазначає Л. Й. Меркотан, актуалізується внаслідок звернення до прецедентного імені, прецедентної ситуації, прецедентного висловлювання чи їх поєднання [8, с. 182]. За словами Г. В. Гудкова, національно-прецедентні феномени відомі будь-якому пересічному представникові того чи іншого лінгвокультурного співтовариства і мають низку суттєвих характеристик, а саме: "персоніфікованість", еталонність, національну детермінованість, клішованість, аксіологічне маркування, яке виражається у закріпленні за прецедентним феноменом певної оцінки за шкалою "добре–погано" і тісно пов'язане з еталоном: прецедентні феномени виступають певними зразковими прикладами характеристик та вчинків і диктують моделі того, що потрібно чи не потрібно робити [4, с. 138–140].

Аналіз обраного нами мовного матеріалу засвідчує наявність прецедентних ситуацій як способу актуалізації прецедентного тексту в українських анекдотах. Смі-

шні історії про кумів займають чи не перше місце в дорічці українських анекдотів. Ці рідні по духу чоловіки потрапляють у комічні ситуації, їм завжди є про що розповісти один одному і, зрештою, читачам.

Наводимо приклади анекдотів, об'єднаних за ознакою "прецедентна ситуація".

1. – *Куме, що для вас зробити, щоб ви мене запам'ятали на все життя?*

– *Позичте мені тисячу гривень...*

Прецедентна ситуація – "запам'ятати на все життя".

2. – *Куме, що з вами трапилось?*

– *Мене жінка кинула!*

– *Теж мені біда! Хіба було варто через це з третього поверху стрибати?*

– *Куме! Ви не зрозуміли. Вона мене кинула, а не пішла від мене.*

Прецедентна ситуація – "кинути; піти від когось".

3. – *Куме! Як називається той, хто пройшов вогню, вогонь і мідні труби?*

– *Самогон!*

Прецедентна ситуація – "пройти воду, вогонь і мідні труби".

4. *Ворожка пильно подивилася на свою клієнтку і сказала:*

– *У ваше життя скоро увійде молодий брюнет...*

*Його вага між трьома і чотирма кілограмами.*

Прецедентна ситуація – "увійти у чийсь життя".

5. – *Що таке екстаз?*

– *Таз, що бує у вжитку.*

Прецедентна ситуація – "бути у вжитку".

6. – *Куме!*

– *Га?*

– *А що ви робите в моєму погребі?*

– *Та вас шукаю!*

– *А навіщо сало з'їли?*

– *Та щоб під ногами не валялося!*

Прецедентна ситуація – "валятися під ногами".

7. – *Куме, ну і який у вас урожай?*

– *Та як ніколи, куме! Мішок картоплі посадив, мішок зібрав – жодна не пропала!*

Прецедентна ситуація – "жодна не пропала".

8. – *Куме, коли я вранці чую будильник, мені здається, що в мене вистрілили.*

– *І ти підскакуєш?*

– *Та ні, лежу, як убитий.*

Прецедентна ситуація – "лежати, як убитий".

9. – *Куме, хто це навчив вас так класно танцювати?*

– *Ніхто. Це – дар.*

– *Який ще дар?*

– *Хлібний.*

Прецедентна ситуація – "Хлібний дар".

10. – *Я, куме, тепер по понеділках у спортзал не ходжу.*

– *Це чого?*

– *Розумієте, куме, багато людей з понеділка починають нове життя. Я приходжу у вівторок – нове життя у них закінчилось, і в залі пусто.*

Прецедентна ситуація – "починати нове життя".

11. – *Куме, як ваші справи?*

– *Ну як вам, куме, сказати... Чорні коти перестали переходити дорогу. Не бачать сенсу.*

Прецедентна ситуація – "чорний кіт перейшов дорогу".

Отже, феномен прецедентності, як ми бачимо, ґрунтується на спільності соціально-культурних або мовних – фонових знань адресата й адресанта.

Людина не може далі просуватися в пізнанні навколишньої дійсності без звернення до предметно-

образної основи концепту. Чуттєвий образ складає ядро будь-якого концепту, який, керуючись потребами раціонального пізнання, проходить через ряд складних мисленневих процесів, прямуючи до вищого рівня абстрактності, стверджує Наталія Венжинович [2 с. 16]. Розвиваючи цю думку, можна додати, що концепт об'єднує інформацію про всі ознаки реалії, а зміст концепту як ментальної сутності визначається всім розмаїттям контекстів уживання й залежить від світоглядних домінант. У семантичній структурі він також передбачає етнокультурний компонент [13, с. 147].

Розглянемо образи парадигми словесного втілення концепту "кум" в українській мові й в українському анекдоті. Концепт "кум" є культурним концептом, у якому виокремлюють образ, поняття, оцінку.

У першу чергу, кум – це хрещений батько по відношенню до батьків хрещеника і до хрещеної матері. У давнину кумом, як правило, був брат матері, який хрестив дитину. Якщо в сім'ї не ставало когось із рідних батьків, хрещений батько допомагав хрещеникам. Кума в Україні шанують як родича й традиційно зверталися у формі пошанної множини (на Ви). Шлюб між кумами був заборонений [16, с. 102].

Кум в українській ментальності завжди добрий, дорогий, рідний.

У цілісній етномовній картині світу дослідників приваблюють фрагменти, заповнені контекстами народних звичаїв, обрядів, вірувань. Саме в контекстах обрядодії можна визначити певний набір символів, які закодовують переосмислене народом довкілля [13, с. 148]. Так, для хрещення дитини необхідно було покликати двох кумів, тому батько малюка запрошував їх, прийшовши з хлібом-сіллю. Відмовлятися від кумівства було не можна. Якщо діти в опікунів помирили, тоді в куми кликали перших із вулиці, але не дітей. Це супроводжувалося певним обрядом: такі куми, повернувшись від хрещення, вносили малюка не через двері, а подавали через віконце.

На Холмщині до сьогодні є звичай вшановувати голвного кума – такого кума саджають на соломку на санях і везуть від його будинку до опікунів малюка з повагою.

В Україні XIX – початку XX ст. мали місце дві форми кумівства – персональна й колективна [15, с. 3].

У світі українського анекдоту, як уже зазначалось, першість належить анекдотам про кумів, тематично різноплановим, проте об'єднаним головними учасниками подій, часто історичними персонажами; наповненим ментальними жартами й українським колоритом. Вони увиразнюють національний характер, хоча можуть супроводжуватися негативними конотаціями [5, с. 1]. Такі анекдоти мають низку ознак: діалогічність, ігровий елемент комунікації, очікування, які не справилися. Жарт, як правило, побудований за динамічним комічним сценарієм, що формує соціальні ролі партнерів-комунікантів [17, с. 16].

Отже, на відміну від привабливого й позитивного образу кума, який склався у національно-мовній картині, в анекдотах концепт "кум" набуває нової конотації, але при тому він, втрачаючи риси шанованої людини, не викликає відразу, не перетворюється на свого антипода. В анекдотах перед нами постають, наприклад, куми-п'яниці:

- Куме, ти знаєш, я як нап'юся, то нікого не боюся?
- Що, навіть свою дружину?
- Ну до такого стану я ще не допивався!
- куми-гультаї:
- Куме, Светка двійню народила!
- Та йди ти!!!

– *Йди ти, я свого вже забрав!*

куми-боягузи:

– *Алло, куме... тут таке...*

– *Куме, а чого пошепки?*

– *Я в купе на верхній полиці!*

– *Куди це ви зимою поїхали...?*

– *Нікуди я не їду, я в шафі...*

куми-бабії:

– *Куме! Вічно в тебе одні баби на умі!*

– *Я бабист.*

Такі образи з'являються унаслідок відхилення від норми й створюють в жарті нову норму, і це вже буде нормою сміхового сприйняття світу. Порушення норм у жарті і є нормою, тобто саме вони провокують неузгодженість, що разом із смішною ситуацією створює комічний ефект, а також додаткові конотації оцінності, емоційності, експресивності, стилістичного забарвлення [17, с. 16–17].

**Висновок.** Аналіз обраного мовного матеріалу підтвердив, що анекдот є лінгвокультурним феноменом. Питання лінгвокультурологічних досліджень важливі й перспективні в пізнанні нашої дійсності. Прецедентні ситуації та певні відхилення від усталених норм в українській ментальності призводять до утворення нових норм, створюють смішний, комічний ефект.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бахтин М. М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура Средневековья и Возрождения [Електронний ресурс] / М. М. Бахтин. – Режим доступу: <http://www.gumer.info/authors.php?name>
2. Венжинович Наталія. Лінгвокультурологічний аспект мовознавчих досліджень. Навчально-методичний посібник до спецкурсу для студентів філологічного факультету. – ДВНЗ "Ужгородський національний університет" – Ужгород, 2015. – 267 с.
3. Гудзенко О. З. Сміхова культура як модус соціокультурних трансформацій українського суспільства / О. З. Гудзенко // Грані: соціологія. – № 12, 2014. – 162–165 с.
4. Гудков Д. Б. Теория и практика межкультурной коммуникации / Д. Б. Гудков. – М.: Гнозис, 2003. – 288 с.
5. Жорнова Олена. Конфлікт? А ти – анекдот, або Про народний гумор, який сприяє національній ідентичності українців [Електронний ресурс] / Жорнова О. – Режим доступу: <https://www.prostir.ua>
6. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. – М.: Наука, 1987. – 263 с.
7. Красных В. В. Этнопсихолінгвистика и лінгвокультурология / В. В. Красных. – М.: ИТДГК "Гнозис", 2002. – 283 с.
8. Меркотан Л. Й. Прецедентний текст і способи його актуалізації в дискурсі української прози початку XXI століття. / Л. Й. Меркотан // Філологічні науки. – К.: 2014. – Вип. 37. – С. 179–183.
9. Мостова Н. А. Слово як лінгвокогнітивний і лінгвокультурологічний феномен. / Н. А. Мостова // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". – 2014. – Вип. 42. – С. 108–111.
10. Нахимова Е. А. Прецедентные имена в массовой коммуникации / Е. А. Нахимова. – Екатеринбург: УрГПУ, 2007. – 207 с.
11. Неретина С. С., Абушенко В. Л., Кацук Н. Л. Концепт. // Гуманитарная энциклопедия: Концепты [Електронний ресурс] / С. С. Неретина. – Режим доступу: <https://gtmarket.ru/concepts/6888>
12. Новая философская энциклопедия: В 4 т. / Под редакцией В. С. Стёпина. – М.: Мысль, 2001.
13. Новейший философский словарь. – Минск: Книжный Дом, 1999.
14. Одинченко Дмитро. Етнокультурна інтерпретація концепту "рушник" в українській фразеології. / Дмитро Одинченко // Лексикографічний бюлетень. – Луганськ, 2010. – Вип. 19. – С. 145–152.
15. Пізнаймо Україну: Матеріали мовознавчого словника-довідника "Україна в словах" / С. І. Терпелюк, С. А. Коробчук, Р. М. Пріма, С. О. Горожанова, М. А. Соловйова, В. В. Крижанівська. – Луцьк, 2005. – 222 с.
16. Попова З. Д., Стернин И. А. Очерки по когнитивной лингвистике / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Воронеж: Истоки, 2001. – 192 с.
17. Про кумів – Козацькі анекдоти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://anekdot.kozaku.in.ua>
18. Самохіна В. О. Жарт у сучасному комунікативному просторі Великої Британії і США: текстуальний та дискурсивний аспекти: Автореф. дис. докт. філол. наук / В. О. Самохіна – К., 2010. КНУ імені Тараса Шевченка, 2010. – 38 с.
19. Семенюк Лариса. Природа народної сміхової культури і явище низового бароко в Україні / Лариса Семенюк // Синопис: текст, контекст, медіа. – ЧНУ, 2019. – № 25. – С. 23–30.

20. Словopedia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://slovopedia.org.ua/37/53392/251341.html>

21. Стяжкіна Олена. Сміхова культура України другої половини ХХ століття: освоєння жіночого образу / Олена Стяжкіна // Етнічна історія народів Європи. – 2001. – Вип. 10. – С. 21–29.

## REFERENCES:

1. Bakhtin M. M. *Tvorchestvo Fransua Rable i narodnaja kultura Srednevekovyia i Vozrozhdeniya*. [Rabelais and His World]. Retrieved from <http://www.gumer.info/authors.php?name>
2. Venzhinovich, Nataliya. (2015). *Lingvokulturologichnij aspekt movoznavchih doslidzen. Navchalno-metodichnij posibnik do spetskursu dlya studentiv filologichnogo fakultetu*. [Language and Culture Aspect of Linguistic Research Works. Tutorial for philology faculty students]. Uzhgorod, DVNZ "Uzhgorodskiy natsionalniy universitet".
3. Gudzenko, O. Z. (2014). Smihova kultura yak modus sotsiokulturnih transformatsiy ukrayinskogo suspilstva. [Risorial Culture as the Ways of Social and Culture Transformations of Ukrainian Society]. *Grani: sotsiologiya*, 12, 162–165.
4. Gudkov, D. B. (2003). *Teoriya i praktika mezhkulturnoy komunikatsii*. [Theory and Practice of Cross-Cultural Communication]. Moscow, Gnozis.
5. Zhornova, Olena. Konflikt? A ty – anekdot, abo Pro narodniy humor, yakiy spriyae natsionalniy identichnosti ukrayintiv. [Conflict? – And You reply with Joke, or about Folk Sense of Humor that contributes to Ukrainians' National Identity]. Retrieved from <https://www.prostir.ua>
6. Karaulov, Yu. N. (1987). *Russkiy yazyk i yazykovaya lichnost*. [The Russian Language and Language Personality]. Moscow, Nauka.
7. Krasnyh, V. V. (2002). *Etnopsiholingvistika i lingvokulturologiya. [Ethno-psycholinguistics and Linguo-culturology]*. Moscow, ITDGG "Gnozis".
8. Merkotan, L. Y. (2014). Precedentniy tekst i sposoby yogo aktualizatsiyi v diskursi ukrayinskoyi prozy pochatku XXI stolittya [Precedential Text and Ways of its Actualization in Ukrainian Prose of the beginning of the 21<sup>st</sup> century]. *Filologichni nauky*, 37, 179–183.
9. Mostova, N. A. (2014). Slovo yak lingvokognitivniy i lingvokulturologichnij fenomen. [Word as Linguo-Cognitive and Linguo-Culturologic Phenomenon]. *Naukovi zapiski Natsionalnogo universitetu "Ostrozka akademiya"*, 42, 108–111.

Н. С. Николаева, канд. филол. наук, доц.,  
А. В. Максименко, асист.  
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко,  
ул. Владимирская, 60, г. Киев, 01033, Украина

## УКРАИНСКАЯ СМЕХОВАЯ КУЛЬТУРА: ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Статья посвящена анализу анекдота как культурного феномена в лингвокультурологической плоскости. Рассматривается культурный концепт, отражающийся в языковом сознании как многомерная, разветвленная сеть знаний и смыслов, представленных лексическими единицами; прецедентный текст, свидетельствующий о наличии прецедентных ситуаций как способа актуализации текста; прецедентная ситуация, основанная на общности социально-культурных или языковых – фоновых знаний адресата и адресанта; анализируется концепт "кум" в украинской национально-языковой картине и в украинском анекдоте, где он приобретает новую коннотацию, приводящую к смеховому, комическому эффекту.

Ключевые слова: смех, смеховая культура, культурный феномен, прецедентный текст, концепт, анекдот.

N.S. Nikolayeva, PhD, Associate Professor,  
A.V. Maksymenko, Assistant  
Taras Shevchenko National University of Kyiv,  
Volodymyrska Str. 60, Kyiv 01033, Ukraine

## UKRAINIAN RISORIAL CULTURE: LINGUISTIC AND CULTURE ASPECT

The Article is about the influence of social and cultural transformations of Ukrainian society to Ukrainian risorial culture and role of jokes in modern communicative space. It analyses anecdote as the cultural phenomenon and the most popular sample of Ukrainian risorial traditions in Linguistic and Culture Aspect. In such perspective the question is examined first. The article analyses precedent text, i.e. the text familiar to certain community and containing general-linguistic information that testifies the presence of precedent situations as a method of the text actualization. The precedent situation is based on common social and cultural or linguistic background knowledge of addressee and addresser. The authors represent Cultural concept reflecting in linguistic consciousness as a multidimensional, ramified network of knowledge and senses denoted by lexical units. Concept "godfather" in Ukrainian national-language picture and its transformation in Ukrainian anecdote, where it acquires new connotation of judgement, emotionality, expressivity, stylistic nuances resulting in risorial, comic effect is examined. The Article contains modern Ukrainian anecdotes about godfathers to illustrate basic article theses.

Performing a number of functions, including the function of combating evil, fear, the destruction of the usual way of life, the function of protection against psychological threats and the function of bringing people together, facilitating life and communication, laughter emerges as an important tool for maintaining the mental health of both individuals and society in as a whole. In the presence of a large number of folklore and literary samples of Ukrainian laughter culture in linguocultural studies, a complete system of concepts has not developed as an understanding of the world by a certain linguocultural community, which is fixed in the conceptual sphere of the people. In this perspective, the issue is considered for the first time.

Keywords: laughter, risorial culture, cultural phenomenon, precedent text, concept, joke, anecdote.

10. Nahimova, E. A. (2007). *Precedentnyie imena v massovoy kommunikatsii*. [Precedential Names in Mass Communication]. Ekaterinburg: UrGPU.

11. Neretina, S. S., Abushenko, V. L., Katsuk, N. L. Kontsept, in *Gumanitarnaya entsiklopediya: Kontsepty*. Retrieved from <https://gtmarket.ru/concepts/6888>

12. *Novaya filosofskaya entsiklopediya: V 4 tt. (2001)*. [Humanitarian Encyclopedia: Concepts]. Moscow, Mysl'.

13. *Noveyshiy filosofskiy slovar. (1999)*. [The Newest Philosophical Dictionary]. Minsk, Knizhnyiy Dom.

14. Odinchenko, Dmitro. (2010). Etnokulturna Interpretatsiya kontseptu "rushnik" v ukrayinskiy frazeologii. [Ethno-Cultural Interpretation of the Concept "rushnik" in Ukrainian Phraseology]. *Leksikografichnij byuletyn*, 19, 145–152.

15. *Piznyamo Ukrainu: Materialy movokrayinoznavchogo slovnika-dovidnika "Ukrayina v slovah"*, (2005). [Discovering Ukraine: Materials of Linguistic Cross-cultural Reference-book "Ukraine in Words"]. Lutsk.

16. Popova, Z. D., Sternin, I. A. (2001). *Ocherki po kognitivnoy lingvistike*. [Essays on Cognitive Linguistics]. Voronezh, Istoki.

17. Pro kumiv – Kozatski anekdoty. [About godfathers – Cossaks' Jokes]. Retrieved from <https://anekdot.kozaku.in.ua>

18. Samohina, V. O. (2010). *Zhart u suchasnomu komunikativnomu prostori Velikoyi Britaniyi i SShA: tekstualniy ta diskursivniy aspekty* [Joke in of Great Britain and the USA Modern Communication Field: Textual and Discourse Aspects]. Kyiv, KNU imeni Tarasa Shevchenka.

19. Semenyuk, Larisa. (2019). Priroda narodnoyi smihovoyi kultury i yavishe nizovogo baroko v Ukrayini. [Folk Risorial Culture Nature and "Lower Barocco" Phenomenon in Ukraine]. *Sinopsis: tekst, kontekst, media*, 25, 23–30.

20. *Slovopedia*. [Slovopedia]. Retrieved from <http://slovopedia.org.ua/37/53392/251341.html>

21. Styazhkina, Olena. (2001). Smihova kultura Ukrayini drugoyi poloviny XX stolittya: osvoeniya zhinochogo obrazu. *Etnichna istoriya narodiv Evropy*, 10, 21–29.

Надійшла до редколегії 05.10.19